

NDSM-Loodsraad
Commissie Culturele Visie & Identiteit
8 mei 2023

Aanwezig: Casper Oorthuys (vz), Sarah Payton, Jolanda Lanslots, Eva Klee, Reinout Ezinga, Rob Post

Te gast: Tim Vermeulen, directeur Stichting NDSM-Werf

Notulist: Patricia Wouda (secretaris a.i.)

Notulen

1. Opening

Casper opent de vergadering om 16:36 uur

2. Agenda

De commissie schuift de mededelingen en het vaststellen van het verslag door naar de volgende vergadering. Gezien de beperkte tijd gaat de commissie direct over tot het inhoudelijke agendapunt: verkennend gesprek met de directeur van Stichting NDSM-Werf over een eventuele gezamenlijke aanvraag voor het Kunstenplan/A-Bis en in aanloop daarnaartoe een binnen-buitenexpositie in coproductie.

3. Mededelingen

Doorgeschoven

4. Vaststellen verslag (dd. 13 april '23)

Doorgeschoven

5. Verkennend gesprek met Tim Vermeulen (dir. Stichting NDSM-Werf)

Rob trapt af en geeft aan wat de aanleiding is dat de commissie Tim heeft uitgenodigd voor deze vergadering.

Bij de vorige vergadering van deze commissie van de Loodsraad – dat was haar eerste bijeenkomst - hebben de leden hun dromen met elkaar gedeeld over waar de Loods naartoe zou kunnen ontwikkelen. Over veel zaken zijn we het eens, over sommige dingen ook niet.

In dat kader kwamen we ook over de gesprekken die de directeuren van beide stichtingen met elkaar voeren over een eventuele gezamenlijke aanvraag voor het Kunstenplan/A-Bis en een gezamenlijke binnen-buitenexpositie. We bespreken graag in deze samenstelling hoe wij en hoe jij een eventuele samenwerking ziet.

Een aantal vragen staat wat Rob betreft centraal in dit stadium:

Wat behelst het woord 'gemeenschappelijk'? En wat zou de rol van de binnen-kunstenaars zijn? Het is van randvoorwaardelijk belang dat hun toegevoegde waarde een adequate plek krijgt in zowel de organisatievorm als in de inhoudelijke programmering en aanvraag. Als dat niet lukt, overweegt de Loods een eigen aanvraag te doen.

Tot zover de aanleiding voor dit gesprek. Het woord is aan Tim.

Tim: toen hij hier kwam dacht hij: toch gek dat we twee stichtingen zijn (SKN en Stichting NDSM-werf). Hij begrijpt nu dat daar een geschiedenis aan vooraf is gegaan.

Stichting NDSM-Werf

Tim leidt zijn visie op NDSM in: Om ons heen wordt veel gebouwd, NDSM-Oost wordt daardoor een culturele binnenstedelijke ruimte. We moeten goed bewaken en definiëren hoe we deze plek als culturele plek willen en kunnen behouden.

Er komt volgens hem een aantal bedreigingen op ons af: door woningbouw worden hogere eisen aan ons gesteld, we moeten nadenken over hoe we 'rafelrand' en strakke geplande bouw met elkaar combineren. En hoe ligt de verhouding tussen 'programmeren' en 'beheren' van verschillende delen van het gebied? Wat is de ideale verhouding? En wat is de realistische verhouding? En hoe brengen we die twee zo dicht mogelijk bij elkaar.

- Nu is het zo dat de Stichting NDSM-Werf het beheer van het volledige buitenterrein verzorgt + culturele programmering.
- De minimale variant zou zijn: een kleiner gebied in de meest minimale vorm beheren en cultureel programmeren.
- De middenvariant zou zijn: een 'slang' door het gebied met een aantal flankerende gebieden beheren + programmeren.

Gezamenlijk programmeren

En daarnaast is er de NDSM-Loods.

De vraag is of we bezoekers de belevenis willen bieden van alleen het buitengebied, allen het binnengebied of is NDSM eigenlijk één gebied – binnen en buiten – dat we als zodanig aan de buitenwereld willen presenteren?

Voor de toekomst vindt de buitenstichting het wenselijk om meer en intensiever samen te werken. Met mogelijk een organisatorische fusie (in verschillende varianten) tot gevolg. De twee besturen spreken daar nu over. Waar nu aan gedacht wordt is het volgende:

- Eén website voor beide stichtingen: www.ndsm.nl
- Evenementen programmeren. De buitenstichting probeert in hoofdzaak cultureel te verhuren en niet commercieel (zoals aan grote merken) waarbij de verhuurpartners ook programmeerpartners zijn. Wat de buitenstichting betreft moet er een duidelijke brug naar de buitenwereld worden geslagen als we dat samen aanpakken. Die gezamenlijke aanpak lijkt logisch, aangezien we vaak aanvragen van dezelfde organisaties krijgen. Om te beginnen zouden we onze front- en backend beter op elkaar aan kunnen sluiten.
- Daarbij komt: wij missen binnenruimte in de winter.

Waarom organiseren we niet één keer per jaar samen een evenement dat zich zowel binnen als buiten afspeelt?

De buitenstichting werkt overigens altijd met vrije entree. Onze subsidie moet direct terug naar de gemeenschap. Dat is een belangrijk uitgangspunt.

Gezamenlijke aanvraag

De deadline voor het indienen van een aanvraag voor de Kunstenplan 2025-2028 is in februari 2024.

We zien dat steeds meer aanvragen uit Noord gehonoreerd worden. Vanuit monitor-gesprekken met AFK horen wij dat het mooi zou zijn als er een aanvraag vanuit een organisatie zou komen. Ook daaruit komt de vraag voort: is strategische alliantie tussen SKN en Stichting NDSM-werf wenselijk om één gebundelde aanvraag te doen? Om niet alleen subsidie te krijgen, maar wellicht zelfs een plek binnen de vaste culturele infrastructuur van Amsterdam (A-Bis).

Naast de vraag of het wenselijk is, is ook de vraag of het organisatorisch mogelijk is binnen de voorwaarden van het AFK. Dat moet goed worden uitgezocht. Want er zijn nogal wat voorwaarden aan verbonden. Eén van de vragen is bijvoorbeeld of individuele huurders dan nog wel een aanvraag kunnen doen.

De bestuurlijke opties voor een gezamenlijke aanvraag zijn:

- Samenwerking obv zelfstandigheid.
- Koepelorganisatie boven twee zelfstandige stichtingen.
- Fusie van twee stichtingen.

De belangrijkste vraag daarbij: hoe kunnen we culturele programmering en waarde van NDSM tot in de verre toekomst borgen?

Reacties commissie:

- De commissie hoort nog te weinig wat de Loods en de broedplaats inhoudelijk/cultureel volgens Tim toevoegen. De Loods is veel meer dan een ruimte met een dak erop.

Tim: in de loods is de grootste broedplaats van NDSM gevestigd. Dat vindt hij nadrukkelijk een belangrijk onderdeel van het culturele DNA van de werf. Als het gaat om de tentoonstellingsruimtes, staat een deel daarvan onder druk. Fuse heeft een permanente ruimte, maar dat is te weinig. Onze mogelijkheid om naast binnen ook buiten te kunnen programmeren zou op deze manier in Amsterdam uniek zijn. En daar moet een permanente governance voor komen om dat te borgen.

In de programmering kun je vanuit twee perspectieven handelen: bied je een podium aan de broedplaats of programmeer je voor het publiek en trek je daar de kunstenaars bij aan.

- Alleen Stichting NDSM-Werf voert gesprekken met AFK?

Antw: Ja, Tim heeft een relatie met AFK door hun huidige subsidierelatie.

- Nogmaals de vraag: wat voegt de inbreng van de kunstenaars van de broedplaats volgens Stichting NDSM-Werf toe aan een gezamenlijke aanvraag?

Tim: 1. Kunstenaars willen voortdurend tonen waar ze mee bezig zijn. Daar is presentatieruimte voor nodig. 2. Broedplaatskunstenaars zoeken daarin ook hun eigen ruimte 3. Je wilt ook algemene ontwikkelingen in kunst en cultuur tonen, die uitstralen op je broedplaats.

De buitenstichting programmeert niet per definitie met de broedplaatskunstenaars, we kijken altijd per onderwerp welke kunstenaar daarop aansluit. Dat kunnen mensen uit de loods zijn, maar ook kunstenaars uit andere landen. Wij zien de broedplaats dus als een toevoeging.

- Wij zouden vanuit de binnenstichting juist nadruk leggen op de toegevoegde waarde van de broedplaatskunstenaars op de programmering buiten. Hoe zien jullie die wederzijdse aanvulling?

Tim: wij willen voortborduren op zelfstandige programmering met relatie tot deze plek, geschiedenis en de relatie tot het water. En daar hoort natuurlijk ook de broedplaats bij. Ook die is onderdeel van de omgeving waarin wij actief zijn. Maar tegelijk beheren wij geen broedplaats en doen wij dus verschillende dingen. Ik moet ook nadenken over wat het meest toekomstbestendig is. Ik denk dat een plan, dat uitgaat van een apriori programmering met broedplaatskunstenaars, dat niet is.

- Je zit hier met mensen die bij de oerknal van de twee stichtingen aanwezig waren. Wij hebben een gevoelsmatig zeer sterke band met dit gebied. Ik begrijp dat jij bestuurlijk en in subsidieland veel ervaring hebt, maar je moet ook begrijpen dat wij de plek van de kunstenaars in de loods altijd zwaar zullen bewaken.

Rob is het in grote lijnen eens met Tim, vooral wat betreft de meerwaarde van de bestuurlijke samenwerking. Hij is het niet eens met de rol die Tim weglegt voor de broedplaats. De doelstelling van SKN is om een culturele vrijplaats binnen en buiten te borgen. De kracht van de kunstenaars in de broedplaats moet zichtbaar zijn in de aanvraag, anders heeft het geen zin.

Tim is het daarmee eens. Het gaat om 'sense of place'. Tegelijk het moet wel kans van slagen hebben. We moeten heel pragmatisch kijken naar de criteria die het AFK hanteert: en langs die lat moeten we beoordelen hoe een aanvraag het meest realistisch is. Een groot risico is volgens Tim dat het AFK wegblijft van financiering van broedplaatstentoonstellingen.

Rob+cie: maar dat is niet waar wij het over hebben. De broedplaats financiert zichzelf. SKN is een financieel onafhankelijke stichting. Het gaat om de programmering en de status van de Werf en de Loods in het Amsterdamse culturele landschap/infrastructuur.

Rob zou willen dat we een gezamenlijke visie en aanvraag maken op de culturele vrijplaats die we allemaal voor dit gebied voor ogen hebben.

- De kunstenaars hebben lang gevochten om inspraak. Met de komst van de Loodsraad zitten we hier nu. Kun jij daarmee overweg, Tim?

Tim: wij zijn nu bezig met een programma-adviesraad. Wat mij betreft zijn daar twee plekken voor kunstenaars die op NDSM gevestigd zijn (binnen en buiten). Dat moeten we nu gaan vormgeven. Dus, meer inspraak, ja. Als de rollen maar duidelijk zijn.

Tim: Rob formuleerde het zoals ik het ook zie. Dit denken is begonnen omdat we vinden dat NDSM een permanente culturele ruimte moet zijn zoals het nu is. Daarom moeten we een status creëren. De best mogelijke status is een A-Bis status op naam en gebied. En daarbij is de goodwill van de wethouder van groot belang. En daar moeten we één naam voor hebben. En daar komen dus governance-keuzes bij kijken.

Een alternatief is een plek in de A-Bis op functie (zoals de THT die heeft): daar zouden we op kunnen intekenen. [commissie wil dat niet]

Daarnaast kunnen we in samenwerking een aanvraag kunnen doen bij het Kunstenplan (B-bis)

- Hoeveel ruimte is er voor ons om mee te schrijven aan die aanvraag?

Tim: wij hebben de laatste jaren niet stilgezeten. Het reeds verzette denkwerk willen we er in elk geval in hebben. Maar natuurlijk is er ruimte voor SKN om mee te schrijven. We moeten wel met officiële entiteiten werken. Eerst moeten we het samen eens worden over de structuur en dan werken we aan de inhoud.

Vervolg

Rob stelt voor dat Tim en Rob met elkaar in gesprek gaan en dat ze op korte termijn terugkomen bij de commissie met een concreter voorstel en/of opties voor de bestuurlijke kant van de zaak

Parallel zal de commissie ook hierover nadenken. Alsook over de inhoud.

Nu is Stichting NDSM-werf bezig met een binnen-buitententoonstelling die nu formeel door de buitenstichting wordt georganiseerd. De opening is tijdens de museumnacht (5 november 2023) en de tentoonstelling loopt daarna vier maanden. Dat is niet toevallig, want als we een gezamenlijke aanvraag willen doen, is het goed om voorafgaand een samenwerking te laten zien.

Tim verlaat de vergadering om 17:40 uur.

6. Nabespreking commissie C&I

Rob: Tim laat in dit gesprek te weinig consideratie blijken met de broedplaats. Dat moet in een plan wel terugkomen. Anders beginnen we er niet aan. Deze orde van grootte in aanvraag is echter zonder Tim niet mogelijk, denkt Rob.

Sarah: beetje teleurgesteld dat Tim niet was voorbereid op wat Rob benoemt. De loods is het hart van de werf. Het is wat haar betreft nog maar de vraag of het voor de loods van meerwaarde is om met de buitenstichting een aanvraag voor A-bis te doen. Een aanvraag bij het Kunstenplan vindt zij wat anders.

Reinout: ik weet weinig van de kunstenwereld en subsidiewereld, maar ik voelde nog weinig inhoudelijke connectie.

Jolanda: jammer dat hij alleen voor het gebouw gaat, omdat hij een dak nodig heeft. Maar als we de aanvraag doen vanuit ons DNA, zou het mooi kunnen zijn. De ervaringen met eerdere samenwerking spreken jammer genoeg in zijn voordeel. Maar dat is niet waar we ons primair door moeten laten leiden.

Eva: het doet me zeer dat er een organisatie van buiten komt die letterlijk zegt dat ze ons goed kan gebruiken, en niet het gesprek voert over wat we elkaar te brengen hebben.

Casper: ik concludeer dat deze man een goede pitch kan geven aan beleidsmakers. Hij heeft niet z'n best gedaan op de pitch voor ons. Maar hij is ook niet door ons gevoed. Als het hem en ons lukt dat hij ook ons verhaal gaat pitchen, zie ik wel potentie in zijn vakmanschap als 'verkoper'/aanvrager.

Rob: er moet een voorstel voor een startpunt komen waarin de waarde van de loods voor deze samenwerking duidelijk naar voren komt. En ik denk anders over de governance dan Tim schilderde.

Conclusie commissie

Wel doorpraten, maar goed in de gaten houden dat SKN en het DNA van de loods een goede plek krijgen. In dat licht ook niet overhaasten. Wat we goed kunnen gebruiken is zijn kennis van kunstsubsidieland en hoe de hazen lopen op de Stopera.

Casper vat samen:

Het is de moeite waard om dit een kans te geven.

En de commissie moet formuleren wat de loods inhoudelijk toevoegt, dat verhaal zelf goed uitdragen, Tim ermee voeden en zorgen dat hij dat meeneemt in de aanvraag.

- Rob komt (in overleg met Tim) met een voorstel voor een bestuurlijke vorm voor deze samenwerking.
- De commissie gaat aan de slag met inhoudelijke formulering DNA van de NDSM-Loods.

7. Rondvraag

Geen

8. Sluiting

Casper sluit de vergadering om 18:00 uur.